

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ปัญหาเรื่องผู้สูงอายุเป็นประเด็นที่สำคัญมากขึ้นในปัจจุบัน เห็นได้จากการที่รัฐบาลได้ออกแผนระยะยาวของผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. 2525-2544 ที่มีมาตรการจัดสวัสดิการทางสังคมให้แก่ผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ เช่น สุขภาพอนามัย ทั้งร่างกาย จิตใจ อาชีพ รวมถึง ที่อยู่อาศัย สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและนันทนาการที่เหมาะสมกับวัย มีการพัฒนานโยบายและมาตรการสำหรับผู้สูงอายุระยะยาว พ.ศ. 2535-2554 ที่มีมาตรการขยายบริการและสวัสดิการทางด้านต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีรายได้น้อยหรือมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ไม่มีผู้อุปการะ และแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545-2564 ให้ความสำคัญกับปัญหาสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2542 มีการประกาศปฏิญญาผู้สูงอายุไทย เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ โดยสาระสำคัญในข้อแรกคือ ผู้สูงอายุจะต้องได้รับปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี ได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองให้พ้นจากการถูกทอดทิ้งและละเมิดสิทธิ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่สามารถพึ่งตนเองหรือครอบครัวได้ หรือผู้สูงอายุที่พิการ (บรรลุ ศิริพานิช, 2542, น. 201-216)

แต่ด้วยสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันทำให้โครงสร้างสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้กิจกรรมทางสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงตามความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ประชากรในวัยเจริญพันธุ์มีสถานภาพโสดเพิ่มมากขึ้นอันเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจและอัตราค่าครองชีพที่สูงขึ้น ผู้หญิงมีโอกาสทางการศึกษาและการประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้อัตราการเกิดของประชากรลดลง ในขณะที่ประชากรในวัยแรงงานมีมากขึ้นอันเนื่องมาจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในอดีตที่ต้องการแรงงานจำนวนมากเพื่อใช้ในภาคการเกษตร กำลังก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุ จึงทำให้ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุตามไปด้วย ความเจริญก้าวหน้าทางด้านการแพทย์และสาธารณสุขทำให้อายุขัยเฉลี่ยของประชากรสูงขึ้นและมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น อายุขัยเฉลี่ยของประชากรเพศหญิงในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2534 คือ 72.4 ปี พ.ศ. 2543 คือ 76.1 ปี และคาดว่าในปี พ.ศ. 2563-2568 ประชากรหญิงจะมีอายุขัยเฉลี่ย 80.25 ปี อายุขัยเฉลี่ยของประชากรเพศชาย

ในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2534 คือ 67.7 ปี พ.ศ. 2543 คือ 71.1 และคาดว่าในปี พ.ศ. 2563-2568 ประชากรเพศชายของประเทศไทยจะมีอายุขัยเฉลี่ย 74.72 ปี (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548) จะเห็นได้ว่าประชากรสูงอายุเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ประชากรในวัยแรงงานลดลง หรือเรียกได้ว่า มีประชากรในวัยพึ่งพิงเพิ่มมากขึ้น ประชากรสูงอายุจึงต้องดำเนินชีวิตในวัยสูงอายุที่สภาพร่างกายและอวัยวะต่าง ๆ เสื่อมสภาพลงเป็นระยะเวลายาวนานขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้สูงอายุ อีกทั้งยังเป็นการป้องกันและบรรเทาปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านสุขภาพอนามัย สภาพจิตใจ ปัญหาด้านรายได้ การขาดที่พึ่งไม่มีผู้ดูแล รวมถึง ผู้สูงอายุที่ไร้ที่อยู่อาศัยในบ้านปลายของชีวิต ดังที่ สรกุล เจนอบรม (2541, น. 7) กล่าวไว้ว่า “บุคคลที่มีอายุมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงในทางเสื่อมจะเพิ่มมากขึ้น สถิติปัญญา ความจำ การเรียนรู้ สภาพทางจิตใจจะเปลี่ยนแปลงไป บทบาทภาระหน้าที่ทางสังคม (Sociologically) ก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วยเช่นกัน”

การเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุเป็นประเด็นหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากที่อยู่อาศัยเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ ที่มีความจำเป็นในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ และตามทฤษฎีความต้องการ 5 ชั้น ของมาสโลว์ (Maslow) ที่อยู่อาศัยก็เป็นความต้องการในขั้นพื้นฐานของมนุษย์ อีกทั้งที่อยู่อาศัยยังเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีราคาสูงที่สุดในปัจจัยสี่ การเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดเตรียมเป็นระยะเวลานาน การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยนั้นมีความใช้จ่ายสูงจึงจำเป็นต้องมีการออมเงินเพื่อเป็นเงินทุนในการก่อสร้าง และการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินต่าง ๆ ก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ได้รับคามนิยม ราคาที่อยู่อาศัยมีความแตกต่างกันไปตามทำเลที่ตั้ง ราคาที่ดิน ราคาวัสดุก่อสร้าง รูปแบบการก่อสร้าง ค่าแรงงานในการก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ระบบสาธารณูปโภค ซึ่งนอกจากจะใช้งบประมาณมากแล้วยังต้องใช้แรงกายในการควบคุมดูแลคุณภาพการก่อสร้าง การหาทำเลที่ตั้ง การติดต่อราชการในการขออนุญาตการก่อสร้างต่าง ๆ หรือหากตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยที่ก่อสร้างเสร็จแล้วหรือบ้านมือสองก็จะต้องหาข้อมูลของที่อยู่อาศัยนั้นอย่างละเอียดทั้งด้านคุณภาพการก่อสร้าง ระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ความถูกต้องของโฉนด การก่อสร้างดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย อีกทั้งการเตรียมการในด้านที่อยู่อาศัยนั้นมิได้หมายความว่าถึงการจัดเตรียมอาคารสถานที่เพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ตลอดจนบุคคลที่จะอาศัยอยู่กับผู้สูงอายุ หรือบุคคลที่จะสามารถดูแลผู้สูงอายุในยามจำเป็นได้ เนื่องจากโครงสร้างครอบครัวไทยในปัจจุบันมีแนวโน้มเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ผู้สูงอายุจึงต้องอยู่ลำพังคนเดียวหรืออยู่กับคู่สมรสเพียงสองคน อีกทั้งกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นโสดมีแนวโน้มที่จะมีมากขึ้นเนื่องจากประชากรที่มีสถานภาพโสดมีจำนวนมากขึ้น ผู้สูงอายุกลุ่มนี้จึงจำเป็นต้องดูแลตัวเองในด้านต่าง ๆ ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีการจัดตั้งสถานสงเคราะห์

คนชราเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่ไม่มีลูกหลานดูแล ขาดที่พึ่งและไม่สามารถดูแลตัวเองได้ แต่ปัจจุบัน สถานสงเคราะห์คนชราของรัฐบาลนั้น มีจำนวนทั้งสิ้น 20 แห่ง และสามารถให้บริการผู้สูงอายุได้ ประมาณ 3,000 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 ของผู้สูงอายุ และมีบริการสถานสงเคราะห์ภาคเอกชน จำนวน 13 แห่ง สามารถรับอุปการะผู้สูงอายุได้ 940 คน (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2544, น. 36) ทั้งนี้ หากผู้สูงอายุมิได้เตรียมความพร้อมทางด้านที่อยู่อาศัยไว้ล่วงหน้า จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ในทุก ๆ ด้าน ทั้งผลกระทบทางด้านสุขภาพ เนื่องจากในวัยสูงอายุอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายจะ เสื่อมสภาพลง ทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวัน อาทิ ปัญหาทางด้านสายตา ที่มองเห็น ได้ไม่ชัดเจนเหมือนเดิม การเตรียมการด้านแสงสว่างในที่พักอาศัยจึงมีความสำคัญโดยเฉพาะบริเวณ บันไดห้องน้ำ ชั้นหนังสือหรือบริเวณตู้เก็บยาเนื่องจากผู้สูงอายุอาจจะหิบบยาผิดมารับประทาน การยืดยุ่นของกล้ามเนื้อที่เสื่อมสภาพ การเสื่อมสภาพของข้อต่อต่าง ๆ ปัญหากระดูกพรุนใน ผู้สูงอายุทำให้การเคลื่อนไหวร่างกายช้าลงและเป็นไปได้อย่างลำบากมากขึ้น และหากประสบ อุบัติเหตุจะส่งผลกระทบรุนแรงและใช้เวลาในการรักษาพยาบาลที่นานกว่าปกติ ที่อยู่อาศัยของ ผู้สูงอายุจึงไม่ควรจะมีการเล่นระดับขั้นของตัวบ้าน และห้องของผู้สูงอายุก็ควรจะอยู่ชั้นล่างที่ ไม่ต้องขึ้นบันได หรือหากจำเป็นต้องขึ้นบันไดก็ควรมีการทำราวจับให้มั่นคงและบันไดก็ไม่ควรชัน มาก วัสดุที่ใช้ก็ควรเป็นวัสดุที่ไม่ลื่น และใช้สีที่มองเห็นได้ชัด หากมีสิ่งของวางกีดขวางอยู่ ผู้สูงอายุ บางรายมีปัญหาเรื่องการนอนไม่หลับอันเป็นผลมาจากอาการวิตกกังวลในเรื่องการเปลี่ยนแปลง ต่าง ๆ หรือปัญหาทางด้านสุขภาพ ห้องนอนของผู้สูงอายุจึงควรมีบรรยากาศที่สงบเงียบมีความ เป็นส่วนตัว มีอากาศถ่ายเทสะดวก การเสื่อมลงของระบบกล้ามเนื้อและระบบย่อยอาหาร ทำให้ผู้สูงอายุมีความจำเป็นที่ต้องให้ความสำคัญกับห้องน้ำ เพราะผู้สูงอายุบางรายอาจประสบ ปัญหาท้องผูกหรือบางรายอาจท้องเสีย ห้องน้ำจึงควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก ใช้วัสดุที่ไม่ลื่นมีแสง สว่างเพียงพอและมีราวจับสำหรับการลุกนั่ง

ด้านเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ ในวัยสูงอายุรายได้จะลดน้อยลงกว่าปกติ เนื่องจาก เกษียณอายุงาน เหลือเพียงเงินออม หรือเงินบำนาญสำหรับข้าราชการ อีกทั้งยังมีรายจ่ายด้าน สุขภาพและการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นตามอายุ ทำให้ผู้สูงอายุต้องลดค่าใช้จ่ายลงหากไม่มีที่อยู่ อาศัยเป็นของตนเองต้องเช่าบ้านหรือเช่าที่ดิน ค่าเช่าเป็นรายจ่ายอีกอย่างของผู้สูงอายุซึ่งมีราคา เพิ่มขึ้น ในขณะที่ยารักษาเดิมและอาจส่งผลกระทบต่อปัญหาด้านอื่น ๆ ของผู้สูงอายุด้วย เนื่องจากหารายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ผู้สูงอายุอาจจำเป็นต้องลดรายจ่ายในด้านอื่น ๆ อาทิ ค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพ หรือค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

ด้านสังคมของผู้สูงอายุ กิจกรรมทางสังคมนับได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับ ผู้สูงอายุเนื่องมาจากการเกษียณอายุทำให้ผู้สูงอายุมีเวลาว่างมากยิ่งขึ้น แต่มีกิจกรรมทางสังคม

ลดน้อยลง ต้องออกจากการทำงานปกติที่ทำประจำมาอยู่กับบ้านเฉย ๆ อาจทำให้ผู้สูงอายุเกิดภาวะซึมเศร้าได้และส่งผลต่อสุขภาพทางด้านร่างกายและจิตใจ การเลือกทำเลที่พักอาศัยของผู้สูงอายุจึงควรเลือกที่พักอาศัยที่อยู่ใกล้กับลูกหลาน ญาติสนิท เพื่อน หรือสะดวกในการเดินทางไปมาที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาล หรือสถานที่ทำกิจกรรมเพื่อกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีการทำกิจกรรมทางสังคมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ

ข้าราชการเป็นบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้รับค่าตอบแทนจากการทำงานตามโครงสร้างเงินเดือนต่ำกว่าลูกจ้างในบริษัทเอกชนหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ การที่รัฐบาลจะเพิ่มหรือปรับฐานเงินเดือนของข้าราชการ ส่งผลให้ราคาสินค้าและบริการต่าง ๆ ปรับราคาสูงขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นการที่ข้าราชการจะเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยหรือมีบ้านเป็นของตนเองจึงเป็นไปได้ยาก และต้องใช้ระยะเวลาในการเตรียมความพร้อม กรมชลประทานเห็นความสำคัญของปัญหาด้านที่อยู่อาศัยของข้าราชการจึงจัดให้มีสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับข้าราชการ เช่น การเบิกค่าเช่าบ้าน โครงการเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย และการก่อสร้างที่อยู่อาศัยเพื่อเป็นบ้านพักสวัสดิการให้ข้าราชการและลูกจ้างประจำในสังกัดกรมชลประทานที่ประสบปัญหาด้านที่อยู่อาศัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการทำงาน ลดภาระค่าใช้จ่ายในด้านที่อยู่อาศัยของข้าราชการและลูกจ้างประจำของกรมชลประทาน รวมทั้งเพื่อความสะดวกในการเดินทางมาทำงาน เพื่อให้ข้าราชการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมุ่งเน้นช่วยเหลือข้าราชการชั้นผู้น้อยซึ่งมีรายได้น้อย แต่มีภาระรับผิดชอบทางด้านอื่น ๆ สูง โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

1. ตำแหน่ง ระดับของข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ข้าราชการและลูกจ้างประจำระดับต่ำกว่ามีรายได้น้อยกว่า ระยะเวลาในการทำงานน้อยกว่า ความสามารถในการจัดหาที่อยู่อาศัยน้อยกว่าข้าราชการระดับสูงที่มีวิทยุฒิ และประสบการณ์ จึงได้รับการพิจารณาให้เข้าพักอาศัยก่อน
2. อัตราเงินเดือน ผู้ขอบ้านพักที่มีเงินเดือนน้อย จะได้รับการพิจารณาเข้าพักอาศัยก่อน
3. อายุราชการ ผู้ที่ปฏิบัติราชการมานานแต่ไม่มีที่พักอาศัย จะได้รับการพิจารณาเข้าพักอาศัยก่อนเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงาน
4. จำนวนครั้งที่ยื่นขอ และระยะเวลาที่ยื่นขอที่พัก ผู้ที่ขอบ้านพักสวัสดิการมาหลายปีแต่ยังไม่ได้รับการพิจารณา จะได้รับการพิจารณาเข้าพักอาศัยก่อน
5. ระยะทางจากที่พักปัจจุบันมาจนถึงที่ทำงานไกลกว่าคนอื่นต้องใช้ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง จะได้รับการพิจารณาเข้าพักอาศัยก่อน
6. สถานภาพของผู้พักอาศัย ผู้ขอบ้านพักที่มีภาระต้องดูแลบุตรหรือมีจำนวนบุคคลในครอบครัวมาก จะได้รับการพิจารณาเข้าพักอาศัยก่อน

7. การพักอาศัยของผู้ขอที่พักอาศัยในปัจจุบัน ผู้ขอที่อยู่อาศัยในลักษณะบ้านเช่าจะได้รับการพิจารณาเข้าพักอาศัยก่อนผู้ที่อาศัยอยู่กับบิดา มารดา หรือญาติพี่น้อง

8. กรณีผู้ขอบ้านพักที่มีสิทธิ์และไม่มีสิทธิ์ในการเบิกค่าเช่าบ้าน ผู้ขอที่ไม่มีสิทธิ์เบิกค่าเช่าบ้านจะได้รับการพิจารณาเข้าพักอาศัยก่อน

เมื่อผู้ขอบ้านพักได้ผ่านการพิจารณาจากคณะทำงานให้ได้รับบ้านพักตามสิทธิ์ ในกรณีที่หมู่บ้านพักในระดับเดียวกันหลายหลังให้จับฉลากว่าผู้รับสิทธิ์แต่ละคนจะได้เข้าพักในบ้านพักหลังใดเพื่อไม่ก่อให้เกิดการได้เปรียบหรือเสียเปรียบกันในการเข้าอยู่อาศัย

ปัจจุบันบ้านพักของกรมที่จัดไว้เพื่อเป็นสวัสดิการมีจำนวน 1,686 หลัง โดยแบ่งประเภทบ้านพักและสิทธิของผู้เป็นเจ้าของ ดังนี้

1. บ้าน “พ” ให้สิทธิกับข้าราชการระดับ 8 ขึ้นไป มีจำนวน 9 หลัง
2. บ้าน “อ” ให้สิทธิกับข้าราชการระดับ 6 ขึ้นไป มีจำนวน 49 หลัง
3. บ้าน “ท” ให้สิทธิกับข้าราชการระดับ 5 ขึ้นไป หรือลูกจ้างประจำที่มีอัตราจ้างเทียบเท่าไม่ต่ำกว่าระดับ 7 ขึ้นไป มีจำนวน 124 หลัง
4. บ้าน “ต” ให้สิทธิกับข้าราชการระดับ 3 ขึ้นไป หรือลูกจ้างประจำที่มีอัตราจ้างเทียบเท่าไม่ต่ำกว่าระดับ 5 มีจำนวน 734 หลัง
5. บ้าน “จ”, “ช”, “ส” และแพก ให้สิทธิกับข้าราชการต่ำกว่าระดับ 3 หรือลูกจ้างประจำที่มีอัตราจ้างต่ำกว่าระดับ 5 มีจำนวน 710 หลัง

ทั้งนี้ข้าราชการ และลูกจ้างประจำบางส่วนที่อาศัยบ้านพักสวัสดิการของกรมชลประทานเป็นระยะเวลานานจนถึงวันเกษียณอายุราชการซึ่งต้องออกจากบ้านพักภายในเวลา 60 วัน ตามที่กำหนดนับจากวันที่เกษียณอายุราชการ มีการทำเรื่องขอผ่อนผันการอยู่อาศัยภายหลังจากเกษียณอายุราชการ ในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก โดยมีเหตุผลจากการเตรียมที่อยู่อาศัยของตนเองยังไม่เสร็จเรียบร้อยเป็นอันดับหนึ่ง คณะทำงานก็จะผ่อนผันไปตามความจำเป็น ส่งผลให้ทำให้บ้านพักดังกล่าวไม่เพียงพอกับความต้องการจากผู้ขอสวัสดิการใหม่ และทำให้ข้าราชการที่เกษียณอายุต้องวิตกกังวลกับปัญหาที่อยู่อาศัย

การเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย และลักษณะของการเตรียมความพร้อมทางด้านที่อยู่อาศัยของข้าราชการและลูกจ้างประจำจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อป้องกันปัญหาด้านที่อยู่อาศัยที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตหลังเกษียณของข้าราชการและลูกจ้างประจำ และยังเป็นแนวทางในการจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยที่ให้ประโยชน์อย่างแท้จริงตรงตามความต้องการและเป็นไปอย่างทั่วถึง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัยของข้าราชการ และลูกจ้างประจำ ก่อนเกษียณอายุ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัยของข้าราชการ และลูกจ้างประจำก่อนการเกษียณอายุ

ขอบเขตที่ใช้ในการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมโดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย ความต้องการและความคาดหวังด้านที่อยู่อาศัยภายหลังเกษียณอายุ

ขอบเขตด้านประชากร

ศึกษาข้าราชการและลูกจ้างประจำของกรมชลประทานปากเกร็ดและสามเสน ที่ได้รับสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยโดยอาศัยบ้านพักของกรมชลประทาน จำนวน 1,444 ครัวเรือน

คำนิยามศัพท์

ข้าราชการ หมายถึง ข้าราชการสังกัดกรมชลประทานสามเสนและปากเกร็ด ที่ได้รับสวัสดิการที่พักอาศัยของกรมชลประทาน

ลูกจ้างประจำ หมายถึง ลูกจ้างประจำสังกัดกรมชลประทานสามเสนและปากเกร็ด ที่ได้รับสวัสดิการที่พักอาศัยของกรมชลประทาน

การเกษียณอายุ หมายถึง ข้าราชการและลูกจ้างประจำที่มีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์และจะต้องออกจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณ

ที่อยู่อาศัย หมายถึง อาคารที่ข้าราชการและลูกจ้างประจำเตรียมไว้เพื่อการอยู่อาศัย หลังการเกษียณอายุ

การเตรียมความพร้อม หมายถึง การกระทำใด ๆ เพื่อให้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจหมายถึงการออมเงินการกู้เงิน สังคม หมายถึง กิจกรรมทางสังคมภายหลังเกษียณอายุ และสิ่งแวดล้อมหมายถึงลักษณะที่อยู่อาศัย ทำเลที่ตั้ง

ปัญหาและอุปสรรค หมายถึง สิ่งขัดขวางการเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัยของข้าราชการและลูกจ้างประจำ ได้แก่ ปัญหาสุขภาพ การเข้าถึงข้อมูลด้านที่อยู่อาศัย ภาวะหนี้สิน การกู้ยืม การเดินทาง